

Christus' verzoeking

Enkele penschetsen

Raymond R. Hausoul

CHRISTUS' VERZOEKINGEN

Enkele penschetsen

Christus' verzoeken

Enkele penschetsen

Versie: 20.05 (juni 2020).

Dr. Raymond R. Hausoul

© 2020 Raymond R. Hausoul

Vind de nieuwste materialen op <https://raymondhausoul.be>.

24-5587-34220

© 2020 –All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced or be shared in any form
without permission in writing from the autor.

Christus' verzoeken

Enkele penschetsen

Raymond R. Hausoul

Inhoudsopgave

1 Christus' zondeloosheid.....	5
1.1 De zonde en de mens.....	5
1.2 De zondeloze Christus.....	5
1.2.1 Christus' zondeloosheid in de evangeliën.....	6
1.2.2 Christus' zondeloosheid in de andere geschriften.....	6
1.2.3 Christus' zondeloosheid in buitenbijbelse bronnen.....	7
1.3 Het belang van Christus' zondeloosheid.....	7
2 De mogelijkheid van Christus om te zondigen.....	11
2.1 Overzicht van het debat.....	11
2.2 Theologische argumentaties.....	12
2.2.1 God kan niet zondigen.....	12
2.2.2 De wedergeboren mens kan kiezen om te zondigen.....	12
2.2.3 Christus' verzoeking op aarde.....	14
2.2.4 Christus' de Hogepriester.....	15
2.2.5 Christus' verzoeking in de eeuwigheid.....	16
2.3 Christus' vernedering en incarnatie.....	16
3 Vraagstukken bij Christus' zondeloosheid.....	19
3.1 Christus en de erfzonde.....	19
3.2 De realiteit van de verzoeking bij Christus.....	20

Over de auteur

Dr. Raymond R. Hausoul (1979) is predikant in Ieper en spreekt regelmatig in andere kerken. Als spreker en docent is hij met verschillende organisaties verbonden. Zijn academisch onderzoek richt zich op de thematiek van de nieuwe schepping, het koninkrijk van God en de vernieuwing door Gods Geest. Raymond is gehuwd met Belinda en beiden genieten van hun twee zonen, Adriël en Ilja.

<https://raymondhausoul.be>

Afkortingen van Bijbelboeken

Gn	Genesis	Js	Jesaja	Rm	Romeinen
Ex	Exodus	Jr	Jeremia	1Ko	1 Korintiërs
Lv	Leviticus	Kl	Klaagliederen	2Ko	2 Korintiërs
Nm	Numeri	Ez	Ezechiël	Gl	Galaten
Dt	Deuteronomium	Dn	Daniël	Ef	Efeze
Jz	Jozua	Hs	Hosea	Fp	Filippenzen
Re	Rechters	Jl	Joel	Ko	Kolossenzen
Rt	Rut	Am	Amos	1Ts	1 Tessalonicenzen
1Sm	1 Samuël	Ob	Obadja	2Ts	2 Tessalonicenzen
2Sm	2 Samuël	Jn	Jona	1Tm	1 Timoteüs
1Kn	1 Koningen	Mi	Micha	2Tm	2 Timoteüs
2Kn	2 Koningen	Na	Nahum	Tt	Titus
1Kr	1 Kronieken	Hk	Habakuk	Fm	Filemon
2Kr	2 Kronieken	Sf	Sefanja	Hb	Hebreeën
Ea	Ezra	Hg	Haggai	Jk	Jakobus
Ne	Nehemia	Zc	Zacharia	1Pt	1 Petrus
Es	Ester	Ml	Maleachi	2Pt	2 Petrus
Jb	Job	Mt	Matteüs	1Jh	1 Johannes
Ps	Psalmen	Mc	Marcus	2Jh	2 Johannes
Sp	Spreuken	Lc	Lucas	3Jh	3 Johannes
Pr	Prediker	Jh	Johannes	Jd	Judas
Hl	Hooglied	Hd	Handelingen	Op	Openbaring

Andere werken

Tob	Tobit	2Mak	2 Makkabeeën	Bjr	Brief van Jeremia
Jud	Judit	Wijs	Wijsheid	TDn	Daniël (Grieks)
TEs	Ester (Grieks)	Sir	Sirach	Man	Manasse
1Mak	1 Makkabeeën	Bar	Baruch		

1 | Christus' zondeloosheid

1.1 De zonde en de mens

Errare humanum est, 'vergissen is menselijk', is een spreekwoord dat ons wijs probeert te maken dat het zondigen onlosmakelijk verbonden is met het menszijn.¹ Dat zou concreet betekenen dat Adam al van tevoren gedoemd was om te zondigen. Maar Gn1-2 toont iets anders. We lezen er over de schepping van Adam, die volkomen mens was, en de woorden van Jahweh dat alles 'zeer goed' was (Gn1:31). Adam was een mens, door God geschapen, die niet met de zonde besmet was. Dat werd hij pas door de zondeval; daarvoor was hij zondeloos en hoorde de zonde niet schepselmatig bij hem. Wel was hij in staat om wel of niet te zondigen (Lat. *posse peccare* en *posse non peccare*). Na de zondeval wordt de aarde gekenmerkt door mensen die in staat zondig zijn (Lat. *posse peccare*) en die niet in staat zijn niet te zondigen (Lat. *non posse non peccare*). De mens is van nature een zondaar geworden door zijn afkeer van God.

1.2 De zondeloze Christus

Net als Adam was Christus zondeloos. Wel moeten we meteen aan deze zin toevoegen dat we voorzichtig moeten zijn met een te sterk parallel tussen de eerste en de tweede Adam. De eerste Adam kon door de duivel voor en na de zondeval worden verzocht en in zonde vallen. De tweede Adam kon enkel objectief worden verzocht, maar viel niet in de zonde (zie uitvoerig §3.2). Bijna iedereen in de vroege kerk erkende dit, zonder het te problematiseren.² Christus was de 'nieuwe' mens bij wie er geen zonde te vinden was. Hij was mens zoals ons, maar zonder zonde. Hij was even 'schepselmatig' mens als Adam, maar zondigde niet. Hij vraagt vandaar: 'Wie van jullie overtuigt Mij van zonde?' (Jh8:46). Niemand kan op eerlijke wijze iets aanreiken; er is geen zonde bij Hem aanwezig. Hij doet altijd wat God welbehaaglijk is (8:29b). Hij is volledig mens, maar zonder zonde. Daaraan houdt het getuigenis van het Nieuwe Testament nauwkeurig vast.

1 M. Silva, *Has The Church Misread the Bible?* (Grand Rapids:Zondervan, 1987), 45.

2 A. van de Beek, *Jezus Kurios. Christologie als hart van de theologie* (Kampen:Kok, 1998), 130.

1.2.1 Christus' zondeloosheid in de evangeliën

In de evangeliën onderwijst de Heer Jezus zijn discipelen hoe ze moeten bidden. Daarbij ontbreekt van zijn kant elke verwijzing naar het belijden van *zijn eigen* zonden. De zonde vond, net als bij God zelf, geen aanknopingspunt in de Heer Jezus (2Ko5:21; 1Pt1:19; 2:22; 3:18; Jh7:18; 8:46; 14:30). Vooral bij Mt wordt dit duidelijk doordat hij Christus' woorden: 'Waarom noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan God alleen' (Mc10:18), weergeeft met: 'Wat vraagt gij Mij naar het goede? Een is de Goede' (Mt19:17). Daardoor neemt Mt zijn lezer meteen de vraag of ook Christus niet 'goed' was.¹ De evangelisten hebben er dan ook geen weet van dat Christus zonden moet belijden of een offer voor zijn zonden dient te brengen.² Vandaar kan er aan het kruis door de misdadiger betuigt worden: 'Wij hebben onze straf verdiend en worden beloond naar onze daden. Maar die Man heeft niets onwettigs gedaan' (Lc23:41) en zegt zelfs Judas Iskariot na zijn verraad: 'Ik heb een zonde begaan door een onschuldige uit te leveren' (Mt27:4).

Tijdens de verhoring van de Heer Jezus werd elf keer gezegd dat Hij geen schuld heeft (Mt27:4,19,24,54; Lc23:14-15,22,41; Jh18:38; 19:4,6). Opmerkelijk is het veelvuldig getuigenis van Jezus' onschuld door zijn niet-religieuze rechters, zowel Pilatus (Mt27:23v.; Mc15:14; Lc23:4,14,22; Jh18:38; 19:4,6; vgl. Hd3:13) als Herodes (Lc23:15); zo ook Judas (Mt27:4), de getuigen (Mc14:55v.), de vrouw van Pilatus (Mt27:19), de boosdoener aan het kruis (Lc23:41) en de hoofdman bij het kruis (Lc23:47). Dit is van belang in de beoordeling van Jezus' rechtszaak. Uiteraard betekent schuldeloosheid nog niet hetzelfde als zondeloosheid, maar we zien dat in het proces tegen Christus er geen sprake is van een duidelijk zonde.³ Er was niets in zijn wezen dat tot de zonde toenadering wilde zoeken. Ondanks dat Hij verzocht werd door de duivel, gaf Hij niet toe. Bij ons komt er een moment dat we opgeven. De druk wordt te groot en we geven ons over. Maar Hij houdt vol. Dat betekent niet dat de Heer Jezus onbekend was met de gevolgen van de zonde. Hij kende moeheid (Jh4:6), honger (Mt4:2; 21:18), dorst (Jh19:28).

1.2.2 Christus' zondeloosheid in de andere geschriften

De zondeloosheid van Christus wordt verschillende keren in het Nieuwe Testament genoemd. Het wordt in verband gebracht met zijn

1 O. Cullmann, *Die Christologie des Neuen Testaments* (Tübingen: Mohr, 1958), 93.

2 M.J. Erickson, *Christian Theology. Second Edition* (Grand Rapids: Baker Books, 1998), 735.

3 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen: Medema, 2007), 342.

ambt als Hogepriester in Hb en de geschriften van Johannes. Bekend is Hb4:15: 'Want wij hebben geen Hogepriester die niet met onze zwakheden kan meevoelen, juist omdat Hij, net als wij, in elk opzicht op de proef is gesteld, met uitzondering van de zonde' (Hb7:26; 9:14).

Door de schrijvers van het Nieuwe Testament wordt Christus 'een' of 'de' Rechtvaardige (*dikaïos*, Mt27:19,24; Hd3:13; 7:52; 22:14; 1Pt3:18; 1Jh2:1; vgl. 1Tm3:16 en Jk5:6) en 'de Heilige' (*hagios*, Mc1:24; Lc4:34; Jh6:69; 1Jh2:20; Op3:7; vgl. Lc1:35; vgl. ook *hosios* in Op15:4; 16:5) genoemd. Nu is dat een krachtig getuigenis voor de morele uitnemendheid van Christus, maar geen 'bewijs' voor zondeloosheid. Gelovigen worden namelijk ook 'rechtvaardig' en 'heilig' genoemd.¹ Omdat de Heer Jezus zondeloos was, deed Hij nooit wat God misviel (Jh15:10). Hij hield zich strikt aan de Thora en leefde ernaar. Evenzo verzuimde Hij het niet om de heerlijkheid van God te openbaren (Jh8:29).

1.2.3 Christus' zondeloosheid in buitenbijbelse bronnen

Soms wordt erop gewezen dat ook de Koran weet heeft van Christus' zondeloosheid.² Toch vinden we nergens een duidelijke verwijzing naar Christus' zondeloosheid. Er is wel sprake van Jezus als iemand die leefde in 'de geest van de heiligheid' (vgl. Soera 2:87.253), 'Gods nabijheid' (3:45) en die een 'rechtvaardige' (vs46) en 'een reine jongen' wordt genoemd (19:19). Al dat zijn eigenschappen die ook andere personen in de Koran ontvangen.

1.3 Het belang van Christus' zondeloosheid

De zondeloosheid van Christus is voor de christelijke geloofsleer van groot belang. Geen zondaar kan andere zondaars verlossen. 'Geen mens kan een ander vrijkopen, wat God vraagt voor een leven, is niet te betalen. De prijs van het leven is te hoog, in eeuwigheid niet op te brengen. Onmogelijk dat iemand voor altijd zou leven, de kuil van het graf nooit zou zien' (Ps49:8-10). De zondeloosheid van Christus wordt vandaar in het Nieuwe Testament verbonden met de verlossing van de gelovigen: 'Hem die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem' (2Ko5:21) en 'U weet dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden zou wegnemen; en in Hem is geen zonde' (1Jh3:5).

1 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 342.

2 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 361.

Juist door zijn zondeloosheid komt onze zondigheid in groot contrast te staan tegenover God. Welk excuus we ook mogen hebben voor onze zondigheid, ze verdwijnen als sneeuw voor de zon op het moment als God ons confronteert met de zondeloosheid van zijn geliefde Zoon Jezus Christus. Hij is Degenen van wie de Bijbel zegt: ‘Zie, een stem uit de hemelen zei: “Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden”’ (Mt3:17). Tegenover de vele dopelingen die bij de oever van de Jordaan staan om zich te laten dopen tot vergeving van hun zonden, betuigt God de unieke positie van de Heer Jezus.

Maar niet alleen bij de doop, ook elders wordt de mens geconfronteerd met Christus’ zondeloosheid. We mogen niet te snel denken dat de Heer Jezus voor de mens altijd ‘lief’ was. Hij was in veel opzichten een revolutionair:¹

‘Kinderbijbels, romantische schilders, Hollywoodfilms en zoetelijke schrijvers hebben de mensheid opgezadeld met het beeld van de lieve, zachte, begripvolle, verwekelijkte Jezus. Hoe meer de heiligheid en het oordeel van God op de achtergrond van het denken geraken, des te meer blijft het pastelgetinte beeld van “onze lieve Heer” over. Dat is een ander beeld dan dat van de Jezus die provoceert, aanstoot geeft, “politiek incorrecte” dingen zegt, mensen onzeker maakt, ze soms zelfs in hun hemd zet. De “ergerlijke” Jezus.’

Jezus geneest op de rustdag. Hij eet met tollenaars en zondaars. Hij laat zich zalven door slechte vrouwen. Hij stoot de joodse leiders van het volk tegen het hoofd en zet ze openlijk voor schut. Hoe waar worden dan de woorden: ‘Denken jullie dat Ik gekomen ben om vrede te geven op de aarde? Nee, zeg Ik jullie, maar veeleer verdeeldheid’ (Lc12:51). Zo is de gedachte om negenennegentig schapen onbeschermd achter te laten voor één schaap niet voor de hand liggend en het zich ook nog verheugen over dat ene schaap is even uitzonderlijk (Mt18:12-13; Lc15:1-6). Wellicht geeft ook de gelijkenis dat een schuldenaar in de kerker wordt geworpen totdat hij zijn schuld heeft afbetaald ergernis (Mt18:32-34). Waar moet deze man het geld vandaar halen? Is het trouwens rechtvaardig om een bruiloftsgast te mishandelen als hij niet de juiste kledij aanheeft (Mt22:11-13)? Of om vijf jonge meisjes in het midden van de nacht voor de deur te laten staan omdat ze geen olie hebben (Mt25:10-12)?

1 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 354.

Als dit soort zaken in onze gemeenten zouden gebeuren, zouden velen van ons er met gefronste wenkbrauwen op reageren. Wellicht zou de Heer in menig gemeente van vandaag niet meer welkom zijn geweest na het doen van zulke zaken. Het zijn bij de Heer juist deze zaken die zondaren ontmaskeren en zondig-religieuze gewoonten aan de kaak stellen.

2 | De mogelijkheid van Christus om te zondigen

2.1 Overzicht van het debat

Een vraag die zich vanuit het voorgaande stelt is: Was het mogelijk voor Christus om te zondigen? Was Hij ontvankelijk om te zondigen? Zou Christus gezondigd kunnen hebben? Deze vragen willen niet het geloof in de zondeloosheid van Christus ondermijnen. Waar het om te doen is, is of Christus de mogelijkheid had om te zondigen. Als het waar zou zijn dat Hij kon zondigen, betekent dat dus nog niet automatisch dat Hij ook gezondigd had.

In de geschiedenis is er meermaals onder christenen een grote discussie losgebarsten over dit vraagstuk. Zo kozen sommigen ervoor te stellen dat de Heer niet in staat was om te zondigen (Lat. *non posse peccare*; E. *peccability*): Christus kon zondigen. Anderen stelden daartegenover dat de Heer in staat was om niet te zondigen (Lat. *posse non peccare*; E. *impeccability*): Christus kon niet zondigen.

Christus kon wel zondigen (<i>posse non peccare</i>)	Christus kon niet zondigen (<i>non posse peccare</i>)
Nadruk op Christus' mensheid	Nadruk op Christus' godheid
<i>Christus heeft niet gezondigd ondanks dat Hij daadwerkelijk verzocht werd</i>	
Argumenten	Argumenten
(1) Christus was mens en mensen hebben een vrije wil.	(1) Christus was God en God kan niet zondigen.
(2) Zijn overwinning was anders niets bijzonders.	(2) De satan wist niet dat Christus gezondigd had.
(3) Christus kan anders niet meevoelen met de mens	(3) Christus kan meevoelen omdat Hij mens was.
(4) Christus had een vrije wil als mens	(4) Christus kan als God niet verzocht worden.

Nu hangt de keuze tussen beide mogelijkheden nauw samen met het perspectief op de mens- en godheid van Christus en andere

hermeneutische facetten binnen de christelijke geloofsleer.¹ De discussie rondom dit thema is trouwens niet enkel van academisch belang. Ze heeft consequenties voor de manier hoe we Christus zien en waarop we met de Heer Jezus omgaan als Hogepriester, hoe we vertrouwen erin hechten dat Christus ook in de eeuwigheid niet zal kiezen voor de zonde en hoe we de verzoeken in de woestijn interpreteren.

2.2 Theologische argumentaties

Het is opvallend dat de nieuwtestamentische schrijvers geen expliciete aandacht geven aan ons vraagstuk of Christus wel of niet in staat was om te zondigen. Dat is opvallend, omdat ze wel veelvuldig te kennen geven dat Christus niet zondigde. De argumenten voor onze positiebepaling in dit vraagstuk zijn vandaar voornamelijk theologisch van aard. We zullen enkele van de argumenten bespreken.

2.2.1 God kan niet zondigen

Mensen die eraan vasthouden dat de Heer Jezus niet kon zondigen, wijzen graag erop dat de Heer Jezus God is en *dus* niet kan zondigen: 'God kan niet door het kwade verzocht worden' (Jk1:13). De godheid van Christus zorgde ervoor dat Christus als mens niet kon zondigen.² Maar afgezien van het feit dat bij deze reddenatie de menselijke en goddelijke natuur te sterk van elkaar gescheiden worden, moeten we ons de vraag stellen of de reddenatie verder klopt? Is het daadwerkelijk het geval dat God niet *kan* zondigen of is het zo dat God wel in fysiek opzicht *kan*, maar in moreel opzicht niet *wil* zondigen? Staat God onder de keuze om niet te zondigen of staat Hij erboven? Vanuit de Schrift lijkt de twee optie het meest aannemelijk.³ God is een God die er moreel voor *kies*t om niet te zondigen. Hij is de God die rechtvaardig in is zijn wezen en niet anders wil dan rechtvaardig te handelen.

1 R.P. Lightner, *Evangelical Theology* (Grand Rapids:Baker, 1986), 95; P. Enns, *Moody Handbook of Theology* (Chicago:Moody, 1989), 236.

2 W.E. Best, *Christ Could Not Be Tempted* (Houston:South Belt Grace Church, z.j.), 13-17; R.P. Lightner, *Evangelical Theology* (Grand Rapids:Baker, 1986), 95; J.D. Pentecost, *The Words and Works of Jesus Christ* (Grand Rapids:Zondervan, 1981), 96-99; W. Grudem, *Systematic Theology* (Grand Rapids:Zondervan, 1994), 539. Vgl. H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek*, Dl. III (Kampen:Kok, 1928), 299-300; A.W. Pink, 'The Impeccability of Christ,' *Studies in the Scriptures* (sept. 1932); L.S. Chafer, *Systematic Theology*, Vol. V (Dallas:Dallas Theological Seminary, 1971), 78; J.G. Sahl, 'The Impeccability of Jesus Christ,' *Bibliotheca Sacra* 140.557 (jan-mrt. 1983): 18.

3 G.C. Berkouwer, *De Persoon van Christus* (Kampen:Kok, 1952), 221-227.

2.2.2 De wedergeboren mens kan kiezen om te zondigen

Mensen die eraan vasthouden dat de Heer Jezus kon zondigen, wijzen graag erop dat de Heer Jezus mens is en mensen *dus* wel kunnen zondigen. Voor hen doet de gedachte dat Christus niet kan zondigen te kort aan zijn menselijkheid.¹ Daaruit volgt niet dat zondigen bij het menszijn hoort maar wel dat de keuze om voor of tegen iets te kiezen eigen is aan het menszijn, zoals we dat kennen vanuit het scheppingsverhaal. In de theologie zijn er vier statussen ontstaan waarin mensen kunnen verkeren ten opzichte van de zonde:²

- (1) De mens voor de zondeval is in staat om niet te zondigen (*posse non peccare*)
- (2) De mens na de zondeval is niet in staat om niet te zondigen (*non posse non peccare*)
- (3) De bekeerde mens na de zondeval is in staat om niet te zondigen (*posse non peccare*)
- (4) De verheerlijkte mens na wederkomst is niet in staat om te zondigen (*non posse peccare*)

Onze discussie houdt zich voornamelijk bezig met de eerste en laatste optie. De Heer Jezus was mens zoals ons. Hij was de tweede Adam en net als de eerste Adam had hij de mogelijkheid om te *kies*en voor of tegen God. Op dat laatste ligt vooral de nadruk bij dit argument.

Tegenstanders wijzen er hier graag op dat Christus het prototype is van een *nieuwe* mensheid. We moeten ons vandaar de vraag stellen of we Jezus' mensheid moeten bezien vanuit onze menselijkheid of ons menszijn moeten bezien vanuit zijn menselijkheid.³ Is Christus of zijn wij het ware beeld van een mens? We moeten voorzichtig zijn om zijn mensheid te meten aan onze mensheid. De Bijbel roept ons juist op om het tegenovergestelde te doen en van zijn mensheid te reflecteren op onze mensheid. Christus is de maatstaf.

Toch blijft overeind staan dat we in beide facetten te maken hebben met een mens. Het zou immers te ver gaan om te beweren dat Christus geen mens was. En juist de mens wordt, zoals boven al genoemd, geconfronteerd met een keuzevrijheid tegenover God. Die keuzevrijheid is

---

1 J.D. Grassmick, *Markus* (NTEA 4; Holzgerlingen:Hänsler, 2000), 124; C. Hodge, *Systematic Theology*, Vol. II (Grand Rapids:Eerdmans, 1979), 457; F.H. Barackman, *Practical Christian Theology* (Old Tappan:Fleming H. Revell, 1984), 117; N. Geisler en T. Howe, *When Critics Ask* (Wheaton:Victor, 1992), 512.
 2 C. van Til, *Introduction to Systematic Theology* (Phillipsburg:Presbyterian and Reformed, z.j.), 21-30.
 3 M.J. Erickson, *Christian Theology. Second Edition* (Grand Rapids:Baker Books, 1998), 737. Vgl. W. Grudem, *Systematic Theology* (Grand Rapids:Zondervan, 1994), 535.

onlosmakelijk verbonden met ons menszijn. Elk mens heeft uiteindelijk een keuze moeten maken voor of tegen God.

2.2.3 Christus' verzoeking op aarde

Vanuit de Schrift wordt duidelijk dat Christus meermaals verzocht werd. De evangelisten spreken over Christus' verzoeken, angsten en strijd.¹ Hij heeft de verzoeken die de duivel op de weg van Gods volk zou kunnen brengen, om hun een stok tussen de benen te gooien opdat zij het einddoel niet halen, volkomen leren kennen.² Het is moeilijk om aan 'strijd' te denken als de Heer niet kan zondigen. Welke strijd zou er dan geleverd moeten worden? Voor wie ontologisch niet kan zondigen, is het trouwens ook geen verdienste als hij niet zondigt.³ Juist doordat de satan de Heer tijdens veertig dagen in de woestijn op de proef stelt, ervaren we dat hij er vanuit gaat dat de Heer de mogelijkheid heeft om te zondigen (Mt4:1). Ook de parallellen tussen Adams verzoeking en Christus verzoeking lijken op die verbinding te wijzen.

Nu stellen aanhangers van de gedachte dat Christus niet kon zondigen daar tegenover dat de satan de Heer op de proef stelde om te erkennen dat de Heer niet de mogelijkheid had om te zondigen.⁴ Net zoals een roeiboot een oorlogsschip kan aanvallen, hoewel het onmogelijk is om dat oorlogsschip te veroveren, is het voor de satan mogelijk om de Heer Jezus te verzoeken ondanks dat Christus deze verzoeking zal doorstaan.⁵

Nu zou deze redenatie aannemelijk zijn als de Bijbel ons niet over verdere verzoeken van de satan zou berichten. Aan het eind van de verzoeken in de woestijn lezen we immers dat de duivel van Hem 'week voor een tijd' (Lc4:13). De duivel kwam dus weer bij Jezus terug om Hem te verzoeken. Jezus zegt zelfs tegen zijn discipelen: 'u bent het die steeds bij Mij bent gebleven in Mijn verzoeken' (22:28). De duivel wist zelfs van de discipelen gebruik te maken om de Heer te verzoeken (Mt16:22v.). Waarom zou de satan Christus later alsnog proberen te verzoeken?

Ondanks de discussie tussen beide partijen zijn beiden het er mee eens dat het Nieuwe Testament niets zegt over een mogelijk falen of schuldig zijn van Christus. Nergens is er sprake van een loslaten van de Vader. Als

1 H. Berkhof, *Christelijk Geloof* (Nijkerk:Callenbach, 1979), 313.

2 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 344.

3 A. van de Beek, *Jezus Kurios. Christologie als hart van de theologie* (Kampen:Kok, 1998), 133.

4 W. MacDonald, *Kommentar zum Neuen Testament* (Bielefeld:CLV, 1997), 164.

5 J.F. Walvoord, *Jesus Christ Our Lord* (Chicago:Moody, 1976), 147.

dat het geval was, zou de Heer Jezus gezondigd hebben, zoals elk ander mens en dat is hetgeen beiden partijen niet kunnen geloven.

2.2.4 Christus' de Hogepriester

In Hb lezen we: 'Want waarin Hijzelf geleden heeft toen Hij verzocht werd, kan Hij hun die verzocht worden te hulp komen' (2:18). Voor sommigen geeft dit vers te kennen dat ook Christus de mogelijkheid had om te zondigen.¹ Als dat niet het geval was geweest, zou Hij niet met ons mee kunnen voelen. Dat betekent niet dat Christus ook in de verzoeking moest vallen. Juist doordat Hij niet in de verzoeking viel, kent Hij de kracht van de verzoeking veel beter dan ons:²

'De persoon die in een bepaalde verzoeking valt, heeft de volle kracht daarvan nog niet gevoeld. Hij heeft gefaald, terwijl de verzoeking nog niet ten volste was. Enkel de persoon die niet in de verzoeking valt, die zondeloos is ten opzichte van de verzoeking, kent de volledige omvang van die verzoeking.'

Dat Christus dus niet viel in de verzoeking, betekent niet dat Hij de verzoeken niet kent. Hij heeft ze juist tot het bittere einde doorstaan. Jezus is een hogepriester 'die in alle dingen verzocht is als wij, met uitzondering van de zonde' (Hb4:15). Het is opmerkelijk dat het Nieuwe Testament de zondeloosheid van Christus vooral verbindt met zijn mensheid. De schrijvers lijken hun lezers daardoor te verduidelijken dat Christus niet enkel zonder zonde is omdat Hij volledig God is, maar ook omdat Hij volledig mens is.³ Het is de overwinning die Hij als God en mens behaalde. Als ik vecht met een zonde in mijn leven, die bij mij een aangrijpingspunt vindt, is het een bevrijding Iemand te vinden, bij wie ik mijn hart kan blootleggen, zonder dat die ander mij afwijst. Juist daarin is Christus verhevener dan alle hogepriesters die voor Hem waren. 'Want de wet stelt als hogepriesters mensen aan die zwakheid hebben, maar het woord van de eedzwering, die na de wet gekomen is, stelt de Zoon, die tot in eeuwigheid volmaakt is' (7:28). Hij was 'een vlekkeloos en onbesmet

1 C. Hodge, *Systematic Theology*, Vol. II (Grand Rapids:Eerdmans, 1960), 457.

2 L. Morris, *Lord from Heaven: A Study of the New Testament Teaching on the Deity and Humanity of Jesus* (Grand Rapids:Eerdmans, 1958), 51-52.

3 J.R. Williams, *Renewal Theology*, Vol. I (Grand Rapids:Zondervan, 1988), 338; P.E. Hughes, *The Second Epistle to the Corinthians* (NICNT; Grand Rapids:Eerdmans, 1962), 212-213.

Lam' (1Pt1:19; vgl. Hb9:14). Daarom kon Hij vanaf zijn conceptie heilig worden genoemd (Lc1:35).

Hb maakt duidelijk dat de gelovigen Christus enkel kunnen navolgen als ze beseffen dat Hij hoog verheven blijft boven hen. Hij is zondeloos; wij niet. Hij brengt het offer voor de zonden; wij niet. Zelfs de beslissende gehoorzaamheid die onze volmaaktheid bewerkt, kunnen wij niet vervullen. In het verleden hebben gelovigen vaak geen rekening hiermee gehouden. Zo kunnen we al bij de kerkvader Ignatius (†115n.Chr.) het misverstand vinden dat de martelaren de boven genoemde zondeloosheid kunnen bezitten.¹

2.2.5 Christus' verzoeking in de eeuwigheid

Soms wordt er beweerd dat Christus niet kon zondigen. Reden daarvoor is dat de Heer anders ook zou kunnen zondigen in de eeuwigheid, want 'Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en tot in eeuwigheid' (Hb13:8).² Deze gedachte maakt de Heer Jezus te klein. Het toont het weinig vertrouwen dat we in Hem hebben die volmaakt is in wezen en werk en laat Christus meer zien als God en robot dan als God en mens. Juist degenen die geloven dat Christus de mogelijkheid had om te zondigen belijden dat ze er volkomen in vertrouwen dat Christus ook nooit zondigen zal.

2.3 Christus' vernedering en incarnatie

Uit het bovenstaande is het moeilijk te concluderen welke van beide kanten gelijk heeft. De argumenten die genoemd worden zeggen vooral veel over bepaalde hermeneutische vooronderstellingen van de theoloog. Voor degenen die eraan vasthouden dat Christus niet kon zondigen geldt: 'Als Christus kon zondigen, hoe kon Hij dan volledig God zijn?' En voor degenen die eraan vasthouden dat Christus kon zondigen geldt: 'Als Christus niet kon zondigen, hoe kon Hij dan volledig mens zijn?' Beide kanten zeggen te weinig over het geheel. Ze doen tekort aan het perspectief van de ander.

Vanuit de vernedering van Christus is het mogelijk om aan beide zijden recht te doen. Voor de rationeel denkende mens lijkt deze tussenpositie in tegenspraak. Vandaar hoop ik voldoende te verduidelijken waarom een tussenpositie theologisch mogelijk is in deze heikele vragen.

1 O. Cullmann, *Die Christologie des Neuen Testaments* (Tübingen:Mohr, 1958), 100.

2 P. Enns, *Moody Handbook of Theology* (Chicago:Moody, 1989), 237.

Christus is in staat om te zondigen en Christus is in staat om niet te zondigen. Doordat Christus volledig mens en volledig God is, draagt Hij beide mogelijkheden in zich.¹ Vanuit zijn mensheid bezien heeft Hij de mogelijkheid om te zondigen; vanuit zijn Godheid bezien heeft Hij die mogelijkheid niet.² We stoten daarbij op het wonder van de reïncarnatie waarin we soortgelijke vragen ontmoeten, zoals: Overtreft Christus' goddelijke alwetendheid *altijd* zijn menselijke beperktheid daarin (vgl. Lc2:52)? Het gevaar bestaat vooral erin om deze vragen slechts vanuit één van de twee naturen te willen beantwoorden. Op dat moment worden beiden te sterk van elkaar gescheiden. De vraag: 'Kon Christus wel of niet zondigen na zijn incarnatie?' is vandaar dezelfde als 'Is Christus God of mens?' Op beiden luidt het antwoord volmondig 'beiden'. Dat is geen valse tegenstelling, maar een erkenning van twee waarheden die wij als mensen niet met elkaar kunnen verenigen. We willen in beiden geloven, omdat ze rusten op duidelijke herleidingen vanuit de Bijbel, maar we kunnen ze niet tegen elkaar uitspelen. Het is een mysterie voor de mens. Het mysterie van de reïncarnatie.

We kunnen er vandaar het beste vanuit gaan dat Jezus Christus in zijn incarnatie zowel in staat was om te zondigen als niet in staat was om te zondigen en dat Hij erin inwilligde om beiden te onderwerpen aan de wil van zijn hemelse Vader.

-
- 1 W.G.T. Shedd, *Dogmatic Theology*, Vol. II (New York:Scribner, 1891), 333; F.H. Barackman, *Practical Christian Theology* (Old Tappan:Fleming H. Revell, 1984), 117; L.S. Chafer, *Systematic Theology*, Vol. V (Dallas:Dallas Theological Seminary, 1971), 77; R.L. Dabney, *Syllabus and Notes of the Course of Systematic and Polemical Theology* (Richmond:Presbyterian Committee of Publication, 1871), 471; P. Enns, *Moody Handbook of Theology* (Chicago:Moody, 1989), 237; H. Hoeksema, *Reformed Dogmatics* (Grand Rapids:Reformed Free Publishing Association, 1966), 358; G. Lewis en B.A. Demarest, *Integrative Theology*, Vol. II (Grand Rapids:Zondervan, 1990), 346; C.C. Ryrie, *Basic Theology* (Wheaton:Victor, 1986), 26.
- 2 A.B. Bruce, *The Humiliation of Christ in its Physical, Ethical, and Official Aspects* (New York:Armstrong en Son, 1892), 269; A. Edersheim, *The Life and Times of Jesus the Messiah*, Vol. I (McLean:MacDonald, z.), 298-299.

3 | Vraagstukken bij Christus' zondeloosheid

3.1 Christus en de erfzonde

Welk antwoord moeten we geven op de vraag of Christus net als ons deel had aan de 'zondige natuur'? Uitspraken als: 'Want wij hebben niet een hogepriester die niet met onze zwakheden kan meelijden, maar Eén die in alle dingen verzocht is als wij, met uitzondering van de zonde' (Hb4:15) en 'Hij "die geen zonde heeft gedaan en geen bedrog werd in zijn mond gevonden"' (1Pt2:22) geven daarover nog geen heldere duidelijkheid. Er kan bij deze uitspraken gedacht worden dat Christus niet gezondigd heeft (zie NBG bij Hb4:15c: 'die in alle dingen op gelijke wijze (als wij) is verzocht geweest, doch zonder te zondigen'). De teksten zeggen dan niets over een mogelijke 'zondige natuur'. Dit is wel het geval in 1Jh3:5: 'En u weet dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden zou wegnemen; en in Hem is geen zonde' en Jh14:30: 'Ik zal niet veel meer met u spreken, want de overste van de wereld komt en heeft in Mij helemaal niets.' Vandaar moeten we voorzichtig zijn te beweren dat de natuur die Christus aannam identiek was aan onze natuur *na de zondeval*.¹

Ook Paulus heeft weet van deze zaken als hij schrijft: 'God heeft, doordat Hij zijn eigen Zoon in een gedaante gelijk aan het vlees van de zonde en voor de zonde heeft gezonden, de zonde in het vlees veroordeeld' (Rm8:3b). De apostel geeft ons te kennen dat Christus is verschenen in het 'vlees van de zonde', maar niet in 'zondig vlees'.² Hij ontkent niet de waarachtige mensheid van Christus, maar wel een 'zondige natuur' bij Christus.³ God zond zijn Zoon in een lichaam dat precies gelijk was aan ons lichaam maar dat niet met zonde was behept.⁴

1 J.N. Darby, *The Collected Writings of J.N. Darby*, Vol. XV (Kingston-on-Thames:Stow Hill Bible and Tract Depot, z.j.), 1-15. Contra: K. Barth, *Die kirchliche Dogmatik*, Bd. IV.2 (Zollikon-Zürich:Evangelischer, 1932), 25-26.

2 Tertullianus, *De Carne Christi* 16.

3 J. Murray, *The Epistle to the Romans* (NICNT; Grand Rapids:Eerdmans, 1968), 280; E.F. Harrison, *Romans* (EBC; Grand Rapids:Zondervan, 1976), 87; K.S. Wuest, *Romans in the Greek New Testament* (Grand Rapids:Eerdmans, 1977), 128-129; J. Denney, *St. Paul's Epistle to the Romans* (EGT; Grand Rapids:Eerdmans, 1979), 645-646.

4 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 347; C.C. Ryrie, *Die Bibel Verstaan* (Dillenburg:CV, 1999), 304.

Door zijn volmaakte menszijn konden de zonden van de gevallen mensheid in Hem geoordeeld worden.

3.2 De realiteit van de verzoeking bij Christus

De vraag is nu: hoe reëel waren die verzoeken die Jezus moest doorstaan? Ze waren reëel en objectief in die zin dat, als bijvoorbeeld de satan Hem in zijn honger probeerde over te halen om stenen in broden te veranderen, Hij daartoe in staat zou zijn geweest. Hij *kon* iets doen dat, als Hij het gedaan zou hebben, zonde zou zijn geweest. Hij was in fysiek opzicht in staat dingen te doen die zonde zouden zijn geweest.¹ Maar Hij werd niet verzocht in subjectieve zin: de verzoeking bracht in Hem innerlijk geen neiging teweeg om aan de verzoeking toe te geven.² De vorst van deze wereld kwam op Hem af, maar had niets in Hem. Er was geen innerlijke 'tweestrijd'. Jezus 'kende' dus wel de verzoeken – in objectieve zin – maar Hij 'kende' niet de innerlijke zwakheden om aan een zondige verleiding toe te geven, laat staan dat Hij de zonde zelf 'kende'. Kortom: Jezus kende wel verzoeken, maar de zwakheden kende Hij enkel vanuit zijn goddelijke alwetendheid. 'Hij had niet nodig dat iemand van de mens getuigde, want Hij wist zelf wat in de mens was' (Jh2:25).

Maar als Hij in subjectieve zin niet verzocht kon worden, heeft Hij de verzoeken dan wel echt gekend? Men wijst dan bijvoorbeeld op het feit dat Jezus in Gethsemane wel degelijk 'zware strijd' (Gr. *agōnia*) gekend heeft (Lc22:44).³ Maar deze strijd betrof veeleer de geweldige angst die zich van de Heer Jezus meester maakte toen Hij de drinkbeker van het verzoenend lijden en de godverlatenheid voor zich zag.⁴ De zonde had op Hem geen innerlijke aantrekkingskracht. Door Christus' zondeloosheid vond de duivel geen aanknopingspunt in Hem.⁵ Juist omdat Hij zonder zonde was, beangstigde de gedachte dat Hij tot zonde gemaakt zou moeten worden Hem vandaar ontzaglijk (2Ko5:21).

1 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 344.

2 W.G.T. Shedd, *Dogmatic Theology*, Vol. II (New York:Scribner, 1891), 336.

3 G.C. Berkouwer, *Dogmatische Studiën: De persoon van Christus* (Kampen:Kok, 1952), 218-219.

4 W.J. Ouweneel, *De Christus van God* (Vaassen:Medema, 2007), 344.

5 L. Morris, *The Gospel According to John* (NICNT; Grand Rapids:Eerdmans, 1971), 659-660.